

Sygn. akt VII U 1513/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy J. U.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o część uzupełniającą emerytury rolniczej i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania J. U.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 22 lipca 2016 r. znak: (...)

oraz z dnia 2 września 2016 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

J. U. w dniu 7 września 2016 r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddzi-ał (...) w W. odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 22 lipca 2016 r., znak: (...), wstrzymującej wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej od 1 sierpnia 2016 r. z powodu prowadzenia działalności rolniczej.

Odwołujący zaskarżonej decyzji zarzucił dokonanie błędnej wykładni art. 28 ust.1 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez przyjęcie, że jeżeli żona jest właścicielem gospodarstwa rolnego, z którego nie uzyskuje żadnego dochodu, jego również traktuje się jako osobę prowadzącą działalność rolniczą. Odwołujący wskazał, że nie był właścicielem ani posiadaczem gospodarstwa, a aktualnie nie ma żadnego innego źródła dochodu. Ponadto odwołujący zarzucił naruszenie art. 34 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 103 i 104 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez zawieszenie części emerytury osobie, która nie osiąga żadnego przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i osiągnęła powszechny wiek emerytalny oraz spełnia wszystkie warunki do uzyskania prawa do emerytury. Odwołujący wskazał również na naruszenie zasad współżycie społecznego oraz Konstytucji, poprzez brak zapewnienia zabezpieczenia społecznego osobie ubezpieczonej. Wskazując, że powyższa decyzja jest dla niego krzywdząca odwołujący wniósł o jej

uchylenie lub zmianę (odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 22 lipca 2016 r., znak:(...), k.2-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 6 października 2016 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że odwołujący pobierał emeryturę w części składkowej i uzupełniającej od 1 lipca 2013 r. W decyzji przyznającej emeryturę został pouczony o zasadach zawieszania części uzupełniającej świadczenia oraz o obowiązku poinformowania organu rentowego o uzyskaniu przez małżonka prawa do własnego świadczenia. Odwołujący w dniu 14 lipca 2016 r. złożył w organie rentowym decyzję ZUS z dnia 14 maja 2013 r., z której wynika, że jego małżonka nabyła prawo do emerytury od 1 kwietnia 2013r. Z powyższego wynika, że odwołującemu od początku nie należała się wypłata części uzupełniającej emerytury. Organ rentowy podkreślił, że skoro małżonka odwołującego otrzymała świadczenie z ZUS, a tym samym przestała spełniać warunki do podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, odwołujący stracił uprawnienie do wypłaty części uzupełniającej (odpowiedź na odwołanie z dnia 6 października 2016r. od decyzji z dnia 22 lipca 2016r., znak: (...), k.17-18 a.s.).

W dniu 1 października 2016 r. J. U. złożył odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 2 września 2016 r., znak: (...) o naliczeniu nadpłaty za okres 1 lipca 2013 r. do 31 lipca 2016 r. Zaskarżając niniejszą decyzję w całości wniósł o jej uchylenie bądź zmianę. W ocenie odwołującego zaskarżana decyzja jest niezasadna co do zasady, jak i co do kwoty żadanego zwrotu. Odwołujący zarzucił tej decyzji dokonanie błędnej wykładni art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz błędne uznanie, że umyślnie wprowadził KRUS w błąd co do tego, że żona była wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 1 lipca 2013 r. Nadmienił, że do dnia doręczenia decyzji (która została wydana 18 lipca 2016 r.) małżonka opłacała składki na ubezpieczenie społeczne rolników, a ponadto pouczenia KRUS nie zawierały w sobie pouczenia o ewentualnym obowiązku zwrotu wypłacanych świadczeń, w tym z odsetkami. Ponadto odwołujący wskazał, że błędnie wyliczono kwoty żadanego zwrotu poprzez żądanie zwrotu kwoty brutto mimo, że wypłaty były kwotami netto. Za niezasadne uznał odwołujący żądanie zwrotu wypłaconych świadczeń za wskazany okres. Odwołujący zaznaczył, że przy wydawaniu decyzji pominięto przesłanki z art. 138 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. prawa do odstąpienia od żądania zwrotu wypłaconego świadczenia z uwagi na szczególne okoliczności w postaci bardzo niskich dochodów skarżącego i jego wieku, a przez to braku możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Odwołujący wskazał również na naruszenie zasad współżycie społecznego oraz art. 67 Konstytucji (odwołanie z dnia 1 października 2016 r. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 2 września 2016 r., znak: (...), k.2-6 a.s.- sygn. akt VII U 1622/16).

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w odpowiedzi na powyższe odwołanie z dnia 28 października 2016 r. zaznaczyła, że we wniosku o emeryturę odwołujący wskazał, że małżonka nie jest uprawniona do pobierania własnego świadczenia emerytalno-rentowego. Wobec tego, na podstawie art. 28 ust. 3 i 4 oraz ust. 11 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277), podjęto wypłatę części uzupełniającej emerytury. W tej postaci świadczenie było wypłacane do dnia 30 lipca 2016 r. W związku z tym, że odwołującemu nie należała się wypłata części uzupełniającej od samego początku, organ rentowy wydał decyzję z dnia 22 lipca 2016 r. wstrzymującą wypłatę części uzupełniającej na bieżąco, tj. od dnia 1 sierpnia 2016 r.

W ocenie organu rentowego skoro małżonka odwołującego otrzymała świadczenie z ZUS i przestała spełniać warunki do podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy to odwołujący utracił uprawnienia do wypłaty części uzupełniającej. Tym samym należało ustalić, że pobrana przez odwołującego część uzupełniająca jest świadczeniem nienależnie pobranym i odwołujący, na podstawie art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w zw. z art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jest obowiązany do jego zwrotu. Organ rentowy zaakcentował, że zarówno w decyzji przyznającej emeryturę rolniczą jak i w piśmie z dnia 18 lipca 2013 r. pouczył odwołującego o zasadach zawieszania części uzupełniającej świadczenia oraz o obowiązku poinformowania organu rentowego o uzyskaniu przez małżonka prawa do własnego świadczenia. Ponadto we wniosku o świadczenie emerytalne odwołujący zaznaczył, że małżonka nie pobiera własnego świadczenia mimo, że na dzień złożenia tego wniosku nabyła już uprawnienia do emerytury. Tym oświadczeniem odwołujący wprowadził organ rentowy w błąd

(odpowiedź na odwołanie z dnia 28 października 2016 r. od decyzji z dnia 2 września 2016r, znak: (...),k.21-22 a.s.-sygn. akt VII U 1622/16).

Zarządzeniem z dnia 27 grudnia 2016 r., na podstawie art. 219 k.p.c., Sąd połączył sprawy z odwołania J. U. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 22 lipca 2016 r., znak: (...) z dnia 2 września 2016r., znak: (...), do wspólnego rozpoznania (zarządzenie z dnia 27 grudnia 2016r., k.35 a.s.-sygn. akt. VII U 1622/16).

W piśmie procesowym z dnia 16 lutego 2016 r. pełnomocnik odwołującego podtrzymał stanowisko wyrażone przez J. U. w odwołaniach od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Rozszerzając tezę odwołania od decyzji z dnia 22 lipca 2016 r., znak: (...) zarzucił naruszenie prawa materialnego:

- tj. art. 138 ust 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, iż ubezpieczony celowo wprowadził organ rentowy w błąd, podczas gdy nie otrzymał on żadnego pouczenia, iż ma obowiązek zgłosić do KRSU fakt wyłączenia małżonki z obowiązku ubezpieczenia,

-art.138 ust 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jej niezastosowanie w sytuacji, gdy sytuacja życiowa odwołującego i jego stan w gospodarstwie domowym są poniżej minimum socjalnego, co uzasadnia odstępianie od żądania zwrotu określonej kwoty nadpłaty (pismo procesowe pełnomocnika odwołującego, k.63-72 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Żona odwołującego D. U. jest posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni 1,3959 ha położonej w W. przy ul. (...), gdzie prowadziła i obecnie prowadzi działalność rolniczą. Odwołujący pomagał żonie przy prowadzeniu tej działalności (zeznania D. U., k.96-97 a.s., zeznania odwołującego, k.98-99 a.s.)

Odwołujący oraz jego małżonka nie pobierają dotacji unijnych na gospodarstwo rolne (pismo procesowe KRSU z dnia 31 marca 2017r., k.92 a.s.)

Żona odwołującego dnia 10 kwietnia 2013r. skierowała do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. wniosek o emeryturę. Do wniosku dołączyła kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy (wniosek o emeryturę, k.1-18 a.r D. U.).

Decyzją z dnia 14 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał D. U. prawo do emerytury od 1 kwietnia 2013 r. (decyzja ZUS z dnia 14 maja 2013r., k.39-42 a.s.).

Dnia 4 lipca 2013 r. J. U. skierowała do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w W. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym (wniosek o emeryturę z dnia 4 lipca 2013 r., k. 1 a.r.).

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 16 lipca 2013 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę rolniczą od dnia 1 lipca 2013 r. (decyzja z 16 lipca 2013r., k.23 a.r.).

W dniu 6 maja 2016 r. w gospodarstwie D. U. została przeprowadzona kontrola, w wyniku której KRUS dowiedziała się, że D. U. pobiera emeryturę z ZUS (protokół z wizytacji, k.26 a.r.).

Z uwagi na powyższe, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 18 lipca 2016r. stwierdził ustanie ubezpieczenie społeczne rolników D. U. od 15 maja 2013 r. (decyzja z dnia 18 lipca 2016r., k.29 a.r.).

Wobec tego decyzją z dnia 22 lipca 2016 r., znak: (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wstrzymał odwołującemu wypłatę części uzupełniającej emerytury od 1 sierpnia 2016 r. (decyzja z dnia 22 lipca 2016r., k.33 a.r.).

Następnie w dniu 2 września 2016 r. została wydana decyzja, którą organ rentowy naliczył nadpłatę 100% części uzupełniającej emerytury rolniczej, od dnia 1 lipca 2013 r. do 21 lipca 2016 r., z powodu wyłączenia żony odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że część uzupełniająca emerytury nie przysługiwała odwołującemu od wskazanej daty. W okresie od 1 lipca 2013 r. do 31 lipca 2016 r. odwołujący pobrał nienależnie emeryturę rolniczą w kwocie 26 899,46 zł brutto. Organ rentowy zobowiązał więc J. U. do zwrotu powyższej kwoty, w przeciągu miesiąca od daty otrzymania niniejszej decyzji (decyzja z 2 września 2016r., k.34 a.r.).

Organ rentowy wskazał, że na powyższą kwotę składa się nadpłata części uzupełniającej emerytury rolniczej od:

- 1 lipca 2013r. do 28 lutego 2014 r.- na kwotę 5 651,84 zł, tj. 706,48 zł- miesięczna wysokość części uzupełniającej należnej odwołującemu w ww. okresie x 8 miesięcy,

-1 marca 2014r. do 28 lutego 2015 r.- na kwotę 8613,36 zł, tj. 717,78 zł- miesięczna wysokość części uzupełniającej należnej odwołującemu w ww. okresie x 12 miesięcy,

-1 marca 2015r. do 28 lutego 2016 r.- na kwotę 8883,36 zł, tj. 740,28 zł- miesięczna wysokość części uzupełniającej należnej odwołującemu w ww. okresie x 12 miesięcy,

-1 marca 2016r. do 31 lipca 2016 r.- na kwotę 3750,90 zł, tj. 750,18 zł- miesięczna wysokość części uzupełniającej należnej odwołującemu w ww. okresie x 12 miesięcy. Na dzień wydania decyzji organ rentowy nie naliczył żadnych odsetek od wskazanych kwot(pismo procesowe organu rentowego z dnia 25 kwietnia 2017r., k. 103 a.s.).

J. U. odwołał się od decyzji organu rentowego z dnia 22 lipca 2016 r. oraz z dnia 2 września 2016 r. inicjując tym samym niniejsze postępowanie sądowe.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych odwołującego i jego żony D. U., a także częściowo na podstawie zeznań odwołującego oraz D. U..

Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowi wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania J. U. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 22 lipca 2016 r. znak: (...) oraz z dnia 2 września 2016 r., znak: (...) są niezasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać, że zaskarżone decyzje dotyczy dwóch odrębnie uregulowanych w przepisach kwestii – wstrzymania wypłaty emerytury rolniczej oraz zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego.

Stosownie do art. 24 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznych rolników (Dz.U. z 2016 r. poz. 277, dalej: ustawa usr) emerytura rolnicza lub renta inwalidzka rolnicza składa się z części składkowej i części uzupełniającej, ustalonych stosownie do art. 25 i 26 ustawy usr.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy usr wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2 - 8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestął prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5 - 7 i 9 - 11 (ust. 3). Jednocześnie, stosownie do treści ust. 4 powołanego przepisu uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestął prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem

(współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Z powołanego powyżej przepisu wynika jedynie domniemanie, że jeżeli emeryt lub jego małżonek są właścicielami (współwłaścicielami) gospodarstwa rolnego - to przyjmuje się, że prowadzą oni działalność rolniczą.

Należy zaznaczyć, iż odwołujący dnia 4 lipca 2013 r. złożył wniosek o emeryturę, w którym wskazał, że jego małżonka nie jest uprawniona do pobierania własnego świadczenia emerytalno-rentowego. Z tych względów przyznano odwołującemu prawo do emerytury, a jej wypłatę podjęto w części składkowej i części uzupełniającej. W związku z niezgłoszeniem przez odwołującego faktu, iż jego małżonka uzyskała własne świadczenie emerytalne część uzupełniająca była wypłacana do 30 lipca 2016 r. W dniu 14 lipca 2016 r. odwołujący złożył w organie rentowym decyzję ZUS z dnia 14 maja 2013 r., na podstawie której jego małżonka nabyła prawo do emerytury z ZUS od 1 kwietnia 2013 r. i tym samym przestała spełniać warunki do podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Dlatego organ rentowy wydał w dniu 22 lipca 2016 r. decyzję znak: (...), którą wstrzymał odwołującemu wypłatę części uzupełniającej emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym odwołującemu od samego początku nie należała się wypłata części uzupełniającej emerytury. Z tych względów Sąd doszedł do przekonania, iż decyzja organu rentowego wstrzymująca wypłatę części uzupełniającej emerytury odpowiadała prawu.

Ponadto Sąd zważył, iż zgodnie z treścią artykułu 138 ust. 1-4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887) w zw. z art. 52 ust.2 ustawy usr osoba, która nienależnie pobrała świadczenie jest obowiązana do jego zwrotu za okres do 3 lat.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd miał na względzie, iż odwołujący został pouczone o okolicznościach w jakich nie powinien pobierać świadczeń. Pomimo tego w dalszym ciągu pobierał świadczenie, którego wysokość powinna zostać zmniejszona przez KRUS. Będąc pouczone o powyższych okolicznościach nie zawiadomił o nich organu rentowego i wykorzystując jego błąd pobierał świadczenie w zawyżonej wysokości. W tym miejscu wskazać należy, iż bezzasadny jest zarzut odwołującego, w którym wskazuje, iż nie został pouczone, albowiem co innego wynika z decyzji, które zostały mu doręczone wraz z pouczeniami, z którymi powinien był się zapoznać.

Organ rentowy prawidłowo ograniczył swe roszczenia do 3 lata wstecz, albowiem wprost wynika to z powołanych powyżej przepisów.

Stwierdzić zatem należy, iż świadczenie, które ubezpieczony otrzymywał w okresie od 1 lipca 2013r. do 31 lipca 2016 r. jest świadczeniem nienależnym.

Reasumując należy zatem stwierdzić, że brak jest podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego a decyzje organu rentowego są prawidłowe i odpowiadają prawu.

W konkluzji z przytoczonych wyżej względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak sentencji wyroku.

SSO Marcin Graczyk

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)